

5776

Torah from Around the World

To be is to stand for / 'Zijn' is 'trouw blijven' – Rabbi Abraham Joshua Heschel

(Uit: I asked for Wonder. A Spiritual anthology; Abraham Joshua Heschel)

Omdat het Liberale Jodendom geen achtste dag Pesach houdt (in navolging van Israël) loopt de behandeling van de sidra pas op 14 augustus weer gelijk op met de volgorde zoals de orthodoxie hem hanteert.

Sjabbat 13 augustus 2016 / 9 av, Dewariem, Dewariem 1:1 - 3:22

Tanach: blz. 349 - 357

Haftara: Jesaja 1:1 - 27

Tanach: blz. 801 - 803

Commentaar: Amy-Jill Levine is hoogleraar Nieuwe Testament en Joodse studies aan de Vanderbilt Divinity School en College of Arts and Science in Nashville Tennessee, de Verenigde Staten.

Vertaler: Benjamin Cohen

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Wat is het verschil?

Indien 'Jisraël' 'worstelen met het goddelijke' betekent, dan geeft sidra Devariem ons woorden waarmee we moeten worstelen. Of we nu een driejarige of eenjarige cyclus (van het lezen van de Tora, red.) volgen, we horen verhalen over oorlog. In het eerste gedeelte beschrijft Mosjé hoe God

„Sichon, de koning van de Amorieten, die in Chesjbon zetelde, had verslagen, alsook koning Og van Basjan." Het tweede gedeelte geeft de details: Sichon „weigerde ons door zijn land te laten trekken. Want Adonai, uw God, had hem koppig en onverzettelijk gemaakt." God geeft de opdracht: „Val hem aan en neem zijn land in bezit." En dat deden ze: Sichon en „zijn hele leger" vielen aan, maar wij „brachten Sichon en zijn zonen ter dood en versloegen zijn hele leger." Bovendien: „We veroverden toen al zijn steden en doodden er de mannen, vrouwen en kinderen; we lieten niemand in leven."

Het derde gedeelte beschrijft de verovering van Basjan: „Zoals we eerder hadden gedaan bij Sichon, de koning van Chesjbon. In elke stad doodden we de mannen, vrouwen en kinderen." En overall adviseert Mosjé aan Jisraël: „Je hoeft niet bang te zijn." (Dewariem 1:21; 3:2; 3:22).

In Bemidbar/Numeri 21:21-25, een eerder verslag van de aanval op Sichon, wordt geen melding gemaakt van Gods betrokkenheid: geen verharding van het hart, geen opdracht om te bezetten. Onze sidra geeft een religieuze interpretatie van de militaire manoeuvre. Deze lezing leidt tot de vraag hoe wij de verhouding tussen geschiedenis en theologie zien.

Theologische vragen kunnen zich opdringen. God geeft Mosjé de opdracht Sichon aan te vallen (Dewariem 2:24), maar Mosjé benadert de koning met 'diwré sjalom', woorden van vrede (Dewariem 2:26). Als we een Goddelijke opdracht kunnen weerstaan, dan kunnen we toch zeker kritische vragen stellen aan diegenen die God prijzen en tegelijkertijd de munitie doorgeven. God verhardt het hart van Sichon - de toespeling op de verharding van het hart van de Farao is niet te missen. Hoe moeten we deze vreemde heersers dan inschatten: als vijand, of als pion in het verhaal van Jisraël?

Onze sidra benadrukt dat Jisraëls militaire inzet beperkt moet blijven. De Edomieten, Moawieten en Ammonieten moeten met rust gelaten worden. Mosjé geeft vervolgens alleen toestemming om de zeven Kenaänitische volken te vernietigen, opdat zij Jisraëls identiteit en moraal niet compromitteren. Hier stellen we nog meer vragen: moet zelfs een slachtpartij op beperkte schaal worden gevierd? Wat maakt een 'gerechtvaardigde oorlog' anders dan gewoon 'oorlog'?

We zouden kunnen uitleggen dat een slachtpartij Jisraëls enige optie was. Ze vroegen om een veilige doorgang, compleet met garanties dat er compensatie zou komen voor de gemaakte kosten. Sichon weigerde, net als Og van Basjan die, volgens Bemidbar/Numeri 21, Jisraël ook aanviel. In reactie doodden de Jisraëlieten "hem en zijn zonen en ook zijn hele leger, tot de laatste man, en namen zijn land in bezit." Zodoende rijzen er vragen over de proportionaliteit van de vergelding.

We zouden het zo kunnen voorstellen dat de verhalen over het afslachten fictief zijn. Archeologische onderbouwing voor een snelle verovering door de Jisraëlieten ontbreekt; de Kenaänieten bleven in het land - als ze dat niet hadden gedaan, had Mosjé geen reden gehad om tegen gemengde huwelijken met hen te waarschuwen. (Dewariem 7:3). Dus stellen we vragen over onze eigen geschiedenis, en de agenda van diegenen die hem hebben opschreven.

Wij lezen sidra Dewariem op Sjabbat Chazon, de Sjabbat die vooraf gaat aan Tisja Be'Av. In de haftara (Jesjaja 1:1-27) veroordeelt de profeet Jisraël: een „volk van zondaars (...) met schuld beladen (...)" die zullen zien dat „jouw land is verwoest, jouw steden zijn verbrand." De twee

teksten hebben dezelfde boodschap: zondige volken worden gestraft doordat ze worden afgeslacht en vernietigd op last van God. Maar, zo moeten we ons afvragen, wat is het verschil tussen wat wij hebben ondervonden in Babylon en datgene waarvan we beweren dat we dat de Kenaänieten eeuwen geleden hebben aangedaan? De overwinning van de ene groep betekent de vernietiging van de andere. Kan een slachtpartij ooit theologisch worden gerechtvaardigd?

Als we de oorlog ingaan zonder angst, zijn we gekken of fanatici. Als we de ondergang van een ander volk vieren, zijn we barbaren. Als we alleen maar luisteren naar ons eigen verhaal en niet naar de verhalen van anderen, zijn we niet verantwoord bezig. Als we onze eigen verhalen alleen maar aanhoren en er niet mee worstelen, zijn we geen Jisraël meer. En als we geen vragen stellen over onze moraal, zijn we niet menselijk meer.